

**Agencija za komunikacijska omrežja
in storitve RS
Stegne 7
1000 Ljubljana
info.box@akos-rs.si**

Datum: 12. 2. 2018

Dopis: E1447/2018-TS

Zadeva: Pripombe v skladu z javnim pozivom za pridobitev mnenj zainteresirane javnosti k predlogu Splošnega akta o dostopu do obstoječe fizične infrastrukture

Sklicna številka: 0073-16/2017

Spoštovani,

Sklicujemo se na vabilo Agencije za komunikacijska omrežja in storitve ("Agencija") na posredovanje pripomb, predlogov ali dopolnitev k predlogu Splošnega akta o dostopu do obstoječe fizične infrastrukture objavljenem na spletni strani Agencije dne 12. 1. 2018. Družba Telemach d.o.o. (v nadaljevanju: Telemach) v nadaljevanju posreduje svoje pripombe, kot sledi.

Uvodoma poudarjamo, da je po naši oceni predstavljeno besedilo zgolj v delu finančnih pogojev sledi duhu Direktive o ukrepih za znižanje stroškov za postavitve elektronskih komunikacijskih omrežij visokih hitrosti¹, pri čemer pa konkretizirano ne naslovi nobenega izmed možnih necenovnih ovir pri doseganju ciljev Digitalne Agende. Necenovne ovire neposredno prepozna in nanje opozarja tudi preambula Direktive, ki v tč. 8 kot glavne ovire oz. stroške v zvezi z izgradnjo elektronskih komunikacijskih omrežij kot problematične izpostavlja neučinkovitosti v postopku postavitve v zvezi z uporabo obstoječe pasivne infrastrukture (na primer kanalov, vodov, vstopnih jaškov, omaric, drogov, stebrov, anten, stolpov in drugih podpornih objektov), ozkim grlom, povezanim z usklajevanjem gradbenih del, zapletenim upravnim postopkom za izdajo dovoljenj in ozkim grlom, povezanim z napeljavo omrežij v stavbah, kar postavlja precejšnje finančne ovire predvsem za podeželska območja.

¹ DIREKTIVA 2014/61/EU EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 15. maja 2014 o ukrepih za znižanje stroškov za postavitve elektronskih komunikacijskih omrežij visokih hitrosti (v nadaljevanju: »Direktiva« ali »Direktiva za znižanje stroškov«)

PRIPOMBE IN DOPOLNITVE K POSAMEZNIM ČLENOM

1. in 2. člen

1. in 2. člen sta sicer deloma programske narave, vendar določata osnovne smernice skozi katere se Splošni akt interpretira. Ob upoštevanju, da je namen Direktive in na tej podlagi sprejetega 93. člena doseganje ciljev Digitalne Agende z zmanjševanjem stroškov gradnje širokopasovnih omrežij, »za gradnjo katerih so potrebne precejšnje naložbe, pomemben delež teh naložb pa je namenjen za stroške gradbenih del nizke gradnje«² je tako primerno, da se Splošni akt primarno razume kot akt, na podlagi katerega bo za doseganje programskega (v direktivi skorajda normativnega) cilja Digitalne Agende operaterjem omrežja podeljen oz. konkretiziran določen obseg pravic v razmerju do infrastrukturnih operaterjev. V skladu z navedenim tako ni primerno, da se posebej že v 1. členu izpostavijo razlogi za zavrnitev dostopa (ki so pomensko tudi sicer redundantni, saj so vsebovani v nadpomenki pogojev).

V prvem členu tako predlagamo izbris besedila »ter razloge za zavrnitev dostopa«, 2. člen pa naj se spremeni tako, da se spremenjen glasi:

Splošni akt v okviru zakonskih obveznosti natančneje določa pravice operaterjev omrežij za dostop do obstoječe fizične infrastrukture, pravila glede razpoložljivosti fizične infrastrukture, nudenja kapacitet in s tem povezane delitve stroškov, zagotovljenih ravni storitev infrastrukturnega operaterja in opredelitve nadomestila za omogočanje dostopa.

3. člen

V tretjem členu Splošnega akta so opredeljeni izrazi, med katerimi je opredeljen tudi infrastrukturni operater. V izogib kakršnemukoli dvomu predlagamo, da se v 2. točki tipične primere infrastrukturnih operaterjev tudi navede, eksemplifikativno, z namenom preprečiti morebitne pojave subjektov, ki se v obveznosti ne bi prepoznali oz. bi 11.a in 14.a točko 3. člena ZEKom-1 ob manjku konkretizirane označbe razlagali restriktivno in položaj infrastrukturnega operaterja zanikali. Zlasti pri tem izpostavljamo lokalne skupnosti, ki so sicer že podvržene Zakonu o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Uradni list RS, št. 86/10, 75/12, 47/13 – ZDU-1G, 50/14, 90/14 – ZDU-1I, 14/15 – ZUUJFO in 76/15; ZSPDSLS), vendar zanjo veljajo tudi obveznosti, ki jih za posebne dele takega premoženja, konkretno fizično infrastrukturo, kot jo opredeljuje 11.a člen ZEKom-1, določa 93. člen tega zakona.

Predlog 2. točke 3. člena bi se tako glasil:

Infrastrukturni operater je operater omrežja ter fizična ali pravna oseba, vključno z občinami oz. lokalnimi skupnostmi, javnimi podjetji in zavodi, ki ima v lasti, zagotavlja ali je nosilec javnih pooblastil s pravico upravljanja fizične infrastrukture, namenjene zagotavljanju druge vrste gospodarske javne infrastrukture (npr. osebe, ki zagotavljajo dobavo električne energije, plina, prometnih povezav, občine in s strani le-teh ustanovljena podjetja in koncesionariji).

Nadalje, v izogib oviranju izgradnje omrežja na tehnično ustrezen način menimo, da je potrebno

² tako 7. člen preambule Direktive o ukrepih za znižanje stroškov.

dopustiti namestitve manjših pasivnih omrežnih elementov na obstoječo fizično infrastrukturo, ki jo namesti operater omrežja in je namenjena izgradnji, dostopu ali vzdrževanju omrežja. V ta namen je dodana 4. točka pomena izrazov, ki se glasi:

Periferni elementi fizične infrastrukture so pomožni elementi fizične infrastrukture, ki jih za namen gradnje omrežja namesti operater omrežja (razdelilne doze, pomožni jaški, dostopovni jaški ali omarice za dostop do kableske napeljave ipd.). Infrastrukturni operater je dolžan ugoditi zahtevi za namestitev takih elementov v razumnem in strokovno utemeljenem obsegu. Dokazno breme je na strani operaterja omrežja.

4. člen

2. odstavek 4. člena določa, da Prosilec lahko v okviru prošnje zaprosi le za dostop do tistih elementov omrežja oz. objektov fizične infrastrukture infrastrukturnega operaterja, ki so potrebni za postavitve omrežja prosilca in so nezasedeni. Navedeni odstavek po našem mnenju navaja na interpretacijo, ki bi lahko neupravičeno preprečevala dostop do obstoječe fizične infrastrukture, saj je deskriptor »so nezasedeni« lahko razumljen kot »so povsem nezasedeni«, kar pomembno omeji možnosti dostopa prosilca. Da bi se zavrnitvam, ki bi iz tega sledile, izognili, predlagamo dostavek k obstoječemu odstavku, kot sledi:

Prosilec lahko v okviru prošnje zaprosi le za dostop do tistih elementov omrežja oz. objektov fizične infrastrukture infrastrukturnega operaterja, ki so potrebni za postavitve omrežja prosilca in so nezasedeni v smislu funkcionalnega opisa pomanjkanja ustreznega prostora iz 7. člena tega Splošnega akta v delu infrastrukture oz. posameznega elementa infrastrukture, za katerega Prosilec zaproša.

5. člen

5. člen predstavlja najbolj problematičen del Splošnega akta, saj popolnoma zanemari pomen informacijske asimetrije med infrastrukturnim operaterjem in operaterjem omrežja. Zgolj infrastrukturni operater ima namreč na razpolago podatke o obsegu, stanju, dosegu, načrtih razvoja, potrebnih vzdrževalnih delih in vseh drugih lastnostih infrastrukture, ki so relevantni za operaterja omrežja še preden operater omrežja zaprosi za dostop. Da bi uskladili zahteve 4. člena, ki velja za operaterja omrežja s smiselnim pristopom k izgradnji omrežja na obstoječi infrastrukturi, bi bilo potrebno 5. člen v celoti nadomestiti z besedilom, ki določa obveznost infrastrukturnega operaterja objaviti vzorčno ponudbo z obveznimi elementi, ki jih navajamo v Prilogi 1 teh pripomb. Bistveni elementi take ponudbe so (i) navedba vseh elementov fizične infrastrukture, ki je na voljo, (ii) tehnične značilnosti elementov fizične infrastrukture (iii) podrobnosti avtomatiziranega informacijskega sistema z informacijami o infrastrukturi, ki bo z dovolj visoko stopnjo resolucije obstoja fizične infrastrukture v prostoru omogočal operaterju omrežja sprejemati poslovne in tehnične odločitve v zvezi z izgradnjo, (iv) podrobna pravila v zvezi z alokacijo prostora, kjer je ta omejen, (v) visoka stopnja avtonomije Prosilca pri pregledu, dostopu in posegih v fizično infrastrukturo, (vi) postopki in roki za zagotovitev informacij in odziv na zaprosila Prosilca, (vii) nivo storitev in roki, ki so pričakovani za Prosilca, (viii) povračila v primeru

nedoseganja rokov oz. pogojev iz točke (vii) in (viii) cene vseh in vsakršnih elementov infrastrukture, dejanj Prosilca ali infrastrukturnega operaterja v zvezi z dostopom.

Ob ustrezno izdelavi vzorčni ponudbi se 3. odstavek 5. člena, ki določa pavšalno obravnavo zamud, izbriše.

5. člen v 3. odstavku kot pogoj za dostop do obstoječe infrastrukture določa enake in nediskriminacijske pogoje, pri čemer za enake pogoje velja tudi cena dostopa, pri tem pa ne naslovi zatečenega stanja, torej obstoja komercialnih dogovorov med operaterji omrežja in infrastrukturnimi operaterji, ki so nastali na podlagi komercialnih pogajanj, še preden so bili povrženi regulatornim pritiskom z merili učinkovitih stroškov in primerne stopnje donosnosti. Pri tem predlagamo, da se (opisno) kot primerno absolutno najvišjo ceno za dostop do posamezne kategorije infrastrukture določi obstoječe cene na način, da splošni akt določi bodoče cene kot take, ki komercialno dogovorjenih veljavnih cen ne smejo presegati – ob primerljivih okoliščinah.

5.a. člen

V čistopis Splošnega akta, ki predstavlja Prilogo 2 teh pripomb smo tako 5. člen razdelili na dva dela in dodali člen 5.a, kjer se v 1. odstavek doda zaključna poved: »Cena za periferne elemente fizične infrastrukture, ki jih namesti operater omrežja, mora biti vključena v ceno najema.« ter dodali 4. odstavek, ki bi se glasil:

V primeru, da je za določeno kategorijo infrastrukture pred sprejemom tega Splošnega akta na podlagi dogovora med infrastrukturnim operaterjem in operaterjem omrežja, v veljavi določena cena, cenik, obseg ali vrsta elementov, ki se zaračunavajo ali drug pogoj za dostop do obstoječe infrastrukture, ki je veljaven ali je bil veljaven kadarkoli v obdobju 12 mesecev pred sprejemom tega splošnega akta, pogoji za dostop do obstoječe infrastrukture, sprejeti na podlagi tega Splošnega akta za operaterja omrežja ne smejo biti manj ugodni.

6. člen

V šestem členu Splošni akt določa pogoje za absolutno zavrnitev dostopa, kjer pa ne predvideva postopka, kjer bi za doseganje poslovnih ciljev in ciljev Digitalne Agende bilo Prosilcu omogočeno z lastnimi sredstvi v sodelovanju z infrastrukturnim operaterjem v prvem odstavku navedene omejitve preseči oz. jih je mogoče že na prvi pogled preseči za vsako izmed navedenih kategorij: fizične ovire se lahko presežejo z ustreznimi inženirskimi objekti, statične obremenitve z ojačitvami ali zamenjavami objektov, ki takih obremenitev ne prenesejo, elektromagnetna združljivost z zamenjavo nezdružljivih virov elektromagnetnega sevanja, stvarna bremena z njihovo odpravo, omiljenjem ali drugimi pravnimi sredstvi, omejitve moči napajanja pa s povečanjem moči napajanja. Nobena izmed primeroma navedenih ovir tako ni absolutna oz. je v številnih okoliščinah lahko celo trivialna, v skladu s tem Splošnim Aktom pa bi predstavljala nepremostljivo oviro na podlagi katere bi bil dostop do fizične infrastrukture zavrnjen. Družba Telemach tako predlaga, da se v drugem odstavku 6. člena izbriše del »ter predhodno objavljenimi internimi akti infrastrukturnega operaterja« ter doda nov, 3. odstavek, ki se glasi:

Infrastrukturni operater je v primeru zavrnitve dostopa do fizične infrastrukture v skladu s 1. odstavkom tega člena na poziv Prosilca dolžan podati zavezujoč predlog ustrezne rešitve

tehnične izvedbe, ki bi omogočile gradnjo elektronskega komunikacijskega omrežja na povpraševani lokaciji z oceno stroškov, predlogom njihove razdelitve in ureditve stvarnopravnih razmerij za objekt, ki bi nastal kot posledica izvedbe takih del.

S spoštovanjem,

Tony Štupar

Oddelek za pravne zadeve in regulativo

telemach

Telemach d.o.o. 12

Priloge:

- Priloga 1 - Minimalni nabor elementov vzorčne ponudbe infrastrukturnega operaterja
- Priloga 2 - Čistopis predlaganih sprememb Splošnega akta z označenimi dopolnitvami

SV

PRILOGA 1 - Minimalni nabor elementov vzorčne ponudbe infrastrukturnega operaterja

Splošni akt ne predvideva izdelave vzorčne ponudbe za dostop do obstoječe infrastrukture, ki bi zagotavljala identifikacijo infrastrukturnega operaterja kot takega, vnaprejšnje informacije potencialnim prosilcem in njihovo transparentno obravnavo. Agenciji predlagamo, da za vse infrastrukturne operaterje predpiše obveznost izdelave in objave vzorčne ponudbe, z minimalnim naborom informacij, ki jih mora taka vzorčna ponudba vsebovati:

Obvezni element	Minimalna obvezna vsebina
ZAGOTOVLJENI PRODUKTI	Navedba vseh elementov omrežja, namenjenih namestitvi drugih elementov omrežja, ne da bi sam postali aktivni elementi omrežja, na primer cevi, drogovi, kanali, revizijski jaški, vstopni jaški, omarice, stavbe ali dostopi v stavbe, antene in stolpi.
TEHNIČNE SMERNICE	Tehnične značilnosti elementov fizične infrastrukture, najmanjše število ali velikost omrežnih elementov, tehnične in operativne smernice, ki se nanašajo na dostop do fizične infrastrukture, instalacijo kablov, razbremenitev z odstranitvijo nerabnih ali prerazporeditvijo obstoječih omrežnih elementov za doseganje večje učinkovitosti izrabe, izboljšanje ali namestitev nove fizične infrastrukture, povezane z infrastrukturo infrastrukturnega operaterja, standardi varstva pri delu in zavarovanja pred varnostnimi grožnjami.
INFORMACIJE	Podrobnosti v zvezi s centralnim informacijskim sistemom z uporabo katerega lahko prosilci dostopajo do informacij o lokaciji in razpoložljivosti fizične infrastrukture. Agencija naj določi primerne kriterije, povezane z velikostjo infrastrukturnega operaterja oz. obsega infrastrukture, kjer mora biti informacijski sistem avtomatiziran, podatki pa osveževani in zagotavljeni v realnem času. Postopki za zagotavljanje točnosti podatkov in postopki za odkrivanje in odpravljanje napak in pomanjkljivosti v zbirki podatkov.
REZERVACIJA PROSTORA	Podrobna pravila v zvezi z alokacijo prostora kjer je ta omejen, vključno s pravili v zvezi s prostorom, ki ga infrastrukturni operater mora rezervirati za potencialne prosilce za dostop. Pogoji pod katerimi so prosilci, ki jim je bil dostop do fizične infrastrukture zavržen zaradi manjka prostora, upravičeni do pregleda take infrastrukture.
POGOJI ZA NENADZOROVAN DOSTOP	Pogoji (kot npr. opravljen izpit iz odgovornega projektiranja, iz odgovornega vodenja del oz. iz odgovornega vodenja posameznih del) na podlagi katerih so inženirji, ki delujejo v imenu prosilca upravičeni brez nadzora ali spremstva predstavnikov infrastrukturnega operaterja dostopati do infrastrukture za namen pregleda, namestitve ali popravila omrežnih elementov (npr. kablov, druge aktivne opreme), razbremenitev z odstranitvijo nerabnih ali prerazporeditvijo obstoječih omrežnih elementov za doseganje večje učinkovitosti izrabe, izboljšanje ali namestitev nove fizične infrastrukture ali del za obid ovir obstoječe infrastrukture.

POGOJI IN ZAGOTOVLJENA RAVEN STORITVE INFRASTRUKTURNEGA OPERATERJA	<u>Postopki s pripadajočimi roki</u> (»ZRS« - zagotovljena raven storitev), ki se nanašajo vsaj na: - Dostopnost informacijskega sistema in/ali zagotavljanja dodatnih informacij. Postopki za zagotavljanje ažurnosti, točnosti in popolnosti informacij. - (Kjer je to primerno) odobritev poročila o pregledu trase ali izdelava skupnega poročila o pregledu trase ali študije izvedljivosti; - Potrditev ali odobritev posameznega dostopa oz. dostopa za posamezno diskretno določeno traso, ki smiselno in zaokroženo tvori en projekt dostopa do infrastrukture; - Odstranitev ali prerazporeditev kablov, za katere je odgovoren infrastrukturni ponudnik; - (Kjer je to primerno) roke za odziv na zahtevo prosilca za dostop do infrastrukture; - Rok in obliko potrditve končnih načrtov za uporabo infrastrukture; - Popravilo fizične infrastrukture, za katero je odgovoren infrastrukturni operater.
POSTOPEK IN ZAGOTOVLJENA RAVEN STORITEV PROSILCA	<u>Postopki s pripadajočimi roki</u> (»ZRS« - zagotovljena raven storitev), ki se nanašajo vsaj na: - vnaprejšnjo ali kasnejšo obvestitev o delih, ki se bodo/so se izvedla za namen pregleda, namestitve ali popravila omrežnih elementov (npr. kablov, druge aktivne opreme), razbremenitev z odstranitvijo nerabnih ali prerazporeditvijo obstoječih omrežnih elementov za doseganje večje učinkovitosti izrabe, izboljšanje ali namestitev nove fizične infrastrukture ali del za obid ovir obstoječe infrastrukture. - Obdobje, v katerem morajo biti dela zaključena. - Predložitev končnega načrta namestitve oz. instalacij.
ODŠKODNINA/POVRAČILA	Posledice, vključno s finančnimi posledicami, kjer je to primerno za primere odstopanja od zagotovljene ravni storitev (za infrastrukturnega operaterja) ali izvršitve del ali izpolnitve obvestilne dolžnosti (za prosilca).
CENE	Cene in formule za izračun cen za vsako napravo, zmogljivost in funkcionalnost, navedeno v vzorčni ponudbi.